

Faludi Ádám

A H—H—H—Háború ezennel elmarad

MONDÓKÁK ÉS DALOK

„A fegyverkezés piacot teremt
a háborúellenes verseknek...”
(G. Grass)

1.

Tizenhárom
ölet
meg
egy felet
vagy
egy fél
ölet
meg
tizenhárom

De mit
parancsolnak
még
az
otthon
maradottak
az
eltemetés
és a
felejtés
jogán
kívül

2.

Lám
megmondtam
megdöglünk
nem menj ki
az erdőre

Lám megmondtam
megdöglünk
ne menj ki
az erdőre

Lám
kimentél
megdöglöttél mégis
lám hiába
hogyan mondtam
megdöglöttem
én is

3.

A szentek bevonulása
után
a háború kimenetele
következett

A lépés indult baljobb baljobb
felkerült a pont az i-re
vessző került az i-re
visítás akart hallatszani de a

szentek képén az angyalbőr
elégett

BUMM

téged itt a Földön senki meg nem
hallhat

BUMM

vicc vége utolsó csattanó lekésed
magad

BUMM

képzeld el a madarakat

BUMM

kolosszális fing senki meg nem láthat
és a

visszhang BUMM BUMM BUMM
BUMM

süketnek hisz
mondogatja a
világegyetem

4.

A Bácsi kezébe a Szitát fogva
elsétált a H—H—H—Háborúba

A Bácsit szitává lötték ahogy
illik
tučom
a Szitát elképzelem

5.

jelentem

hogyan én a fáradt gyenge enervált
nemzedék tagja a sín vasát átlövő
géppisztoly működtetésében
olyan jártasságra tettem szert
hogyan száz toldi vagy kinizsi
tíz perc alatt
azonosíthatatlan húscsapat
fél kilométerre attól a
helytől ahol
jelentem
álltam

6.

kitördelték egyenként
szádból a fogakat
hogyan legyen neked mélyebb
a MOSOLY

gombostűt szúrtak szemedbe
hogyan legyen neked kevesebb
TEKINTET

lemetszették két piciny füled
hogyan legyen neked helyében
csak LYUK

torkodat vasdarabokkal átböködték
hogyan legyen neked sokkal több
a NYÍLÁS

ping-pong labdákkal teletömtek,
hogyan legyen neked kisebb
az ÜRESSÉG

levagdosták a lábad a kezéd
hogyan legyen neked reménytelen
NEKIFUTÁS ELKAPKODÁS
ATÖLELÉS

aztán felkerekedtek és
felfordultak két utcával odébb
emlékkel együtt a katonák
nincs nekik több papás mamás
nincs orvoslás-gyakorlás
gáz-álarcos-báli meghívás

7.

hogyan hatalmanként legalább
tizenhétszer eltörölhető
és lesz többet nem keringő
ez igennek nevezhető
de nincs közel mert
nem látható

hogyan kétszer tizenhét
legalább harmincnégy
és a kisebb hatalmak kibérelhetők
ez igennek nevezhető
de nincs közel mert
nem látható

hogyan a zsarolás fenyegetés
egyetlen foka is bőven elég
és lesz többet nem keringő
ez igennek nevezhető
de nincs közel mert
nem látható

hogyan az egy főre jutó
robbanóanyagjuttatás mekkora
ez tudható s hogy naponta nő
ez igennek nevezhető
de nincs közel és
nem látható

hogyan a teljes gyász-menetfelszerelés
még már nem rendelhető
ha lesz többet nem keringő
ez igennek nevezhető
de nincs közel
nem érhető

8.

a H—H—H—Háború ezennel
elmarad
a Jerikói Harsonások elfoglalták
a slágerlistákat
when the saints go marchin in
ám ez már ismerős
akár az — ÁLLJ, KI VAGY? —
kezdetű
találós kérdések

a parkban a fű
zöld megint
és célbalöhet unalmában
bárki

Meditációk

TÜKRÖK TÜKRE

Kitapintom a csöndet. Csecsemőfeje van.
Lüktetnek a Föld kutacsai: Nílus, Amazonas,
Duna, hordják a semmi szennyes habját.
Az űr üres tükreiben önmagával hógolyózik
az isten. Feszített medrű medence az ég,
hegyek topognak a hiány számozott ugrókövein,
szemére húzott kalappal, egyhelyben ballag
az Alföld, egymáshoz láncolt városok zörögnek,
légifolyosók utcasöprője, szél vezet át
a határon a disszidens viharfelhőket.
Hazaérkezem, haza, beleharapok a földbe,
vérző inybe csókolok, befornak testnyílásaim,
befelé hallgatózik a fülem, visszhangozza hangom
a magányt, szemem fehér mankóján tapogatózom.
Széngázos várótermek októberi szájszagában
didergek, ösztöneim vészfélkjét nem szabad
mehúznom az ötven évet késő vonaton,
lekésem az el sem indított autóbust,
gyalogolhatok, kimerülten szuszog a messzeség,
nem tud a dombra fölkapaszkodni.
Folyó alatti híd, remegés bűjkál bőröm alatt,
a megrohasztott indulatok dögkútjában
szó-csontvázak, méisztizta jaj, rozsdás
vödrök éjszakája kong.
Ki helyett szültél, anyám?
Eltévedt egy sejt a húsban.
Önmagam ikertestvére vagyok, két elme, két akarat,
két én, tükrök tükre tükröződik, előre kitervelt
baleset, a szeretkezés torkolatában karambolozik
a hús, idegek tömegszerencsétlensége,
bennég a gyönyör.
Befelé növesztett köröm az ősz, szívemet keresi,
hírek halálmadara vijjog kisajátított hazánkról,
kimetszett anyanyelvekről, az eszmélet
határsávjában álmokat igazoltat a nemlét —
íme, a kimondhatatlan eufemizmusok ártatlan
szavakra fonódnak, kiszívják nedvüket,
s ölbevehetetlenné nőnek apám ideges unokái.
A szabadság hintája ellopható.
Fészülködik a szél a csend íriszében.

SZÉLCSEND

Betölti űrrel a hiányt az ősz, szélbeszórt
fények szikráznak október rozsdás fésűje
alatt, tükröben csobban az arc: őseim
sejtekbe írott üzenete, arcom, vagy valakié —
s fölzeng a lélek gyémántja, homályba
leszálló búvárgömb, értelem műszere, szemem.
Horpadt körtéken lépked a fogam zománccsizmában,
halálos indulattal élvezem bizonyosságomat:
élek: lélegzem, nézek, tapintok, táplálkozom,
mehódítom magányom mikrokozmoszát.
Súlyosabb vagyok a szélnél, nem kap hátára,
ebben a földben gyökerezem, ennek a kornak
vagyok vadhúsa, kimetszenivaló —

ámulni nem vagyok bátor eszme-zsokékat,
szonglőr képmutatást.

Hazám a szó,
homlokom csontvárába falazott suttogás,
holtak sóhaját visszhangzó verem,
életre-ítélt csecsemők első lélegzelve.
Lelésem az isten hosszát. Bőröm alatt
a messzeség didereg, bontogatom a halál
lekötözött szárnyát: a szorongás kőkorszakát —
fölszabadítom félelmeimet.
Íme, a semmi honfoglalása.
Lényem a csend szobra,
mozdulatlanságom az idővel rokon,
gólemek lökik ki üvöltve a semmit —
hallgatok. Minden hiánnyal teljesebben,
minden szélcseppdel süvítőbben,
minden megaláztatással emberibben.
Kemény vagyok, megkötnek bennem a kínok,
mint a beton.

Mosolyom letakart napóra,
akár az idő: egyhelyben jár. Napokra,
órákra, percekre szabdalni fölösleges.
Évgűrük türelme tanít szigorra —
építkezem.

FARKASSZEM-ÜRZEN

Körömalatti éjszakák. Hattyúsötét karéj
a hold. Fekete huzatban állok, rés szívárog
ajkamon. öklömön átfúj az űr, gyöngyöt
ropogtat fogam, hiányok többesbirtokosa,
ölbevehetetlenné vetítem magányomat.
Tükrömből kibontom elmém foglalatát,
farkasszem-ürben az álom, ráncok indulnak
homlokomról a mediterráneumig, vissza
a genézis holtengeréhez, a fölrugott
bölcso partjára —
„a lét, vagy a nemlét kérdése ez”.

Nyelvem alatt a kimondhatatlan obulusával
váltom meg életem, belépőjegy a halál
orfeumába: leláncolt medve, félelmem
tengelyén keringek, darazsak döngnek
mézszagú számban, sötét öklébe zár a sors,
dob pörög fejem fölött: ugorj!

Íme, az esküre lendülő ujjak dele,
a mozdulatot beváró pillanat, a vérszagú
csend zenitjén a zuhanás előérzete ez:
egy becsapott kisgyerek vinnyog föl bennem
sírása szögletében — s fölszabdalgják a teret
a sakkfigurák. Bérelt négyzetek, törvényszerű
kombinációk, gótikus árnyak nyújtózkodása
egy elérhetetlen isten felé.

Összegömbölyödöm: a kikezdehetetlen forma
végleteket vonz, elindítja a sírás menetoszlopát.

Húsomban riadóztatott idegekkel élek,
fájdalmak nikkkel-műszere dolgozik,
kioperálja a fiatalságot, a szerelem
gyönyörű vadhúsát kimetszi s józan gondokkal
beolt. Különválík testtől az árnyék,
elágazik száj és a szó —

ki robbantja ki káromkodásom forradalmát?
Félkarú fák tartják az eget a hűvösödő éjszakában.
Véremben összekocognak a fagy kristálypoharai.

HOMLOKLÖVÉS

Összeborulnak a fák, suttogást szűrnek
az úrból. Leveleikre kiül a semmi,
alakot ölt: szeretne szólni, szeretne lenni,
önmagát szeretné szépen ölbevenni.
Klorofill-zenét, zengő illatokat szűrészöl
az éj, ellebeg a zaj, árnyát az anyagból
puhán kimetszi.

Fagyott levélke pörög.

Koccan a fogzománc.

Íme, hát megeltem...

Itthon vagy? Itthon-e, a csend absztrakt
üregében, a varjúcsőr-lyuggatta sivar ég
alatt, a tojáséj gyászfehér recsenésében?

S kinek az idejében, mondd, kinek!

Vacog a mutatóujj az eskü hóhatárán,
másnak ez blöff csak, körtánc, koratavas —
s hátadra fagy az ing. Vetkőzz hát csontig
a semmi előtt, nikkkel-írísze izzon át húsodon,
hűségéd térképét vetítse arcodra
halál-arányosan.

Szolgád e tükör, tanúd az időre, földnyelte
álmok régésze, botladozásod navigátora.
Mindenség gyönyörű vadhúsa: ember vagy,
hullámverő hiány.

Emeld föl arcod .

a bánat homorulatából, zengje a kéz a csipő
dícséretét, forduljon el a száj a szorongás
panaszfalától, szikrázzon föl a kés,
a teremtés széklábát tökélyig kidolgozó,
legyen az ember: ember, boldog az élő,
háborítatlan a holt —
Hasadj meg, éjszakánk fekete tükre!
Homloklövés a hold.

Sarusi Mihály

Adler Józsi kecskéi

Órá aztán senki sem foghatja, hogy parasztyerek, dédanyjának,
Róza néninek vegyeskereskedése volt a Zsilinszky utcában, maga pe-
dig nem egyéb, mint forgácsoló a szerszámgyárban, de hát jó lenne
úgy élni, mint a doktoroknak. Elizabettnak sem tetszett a dolog, mit
kezd ő másfél száz kecskével, persze a pénz neki is jól jönne. Sze-
retné úgy járni a fiait, mint akinek mindenre futja, és hát egy
forgácsoló szakmunkás meg egy érettségizett adminisztrátor igencsak
kapaszkodhat, ha vinni akarja valamire.

És ötletnek nem rossz az a százötven kecske. Az újság is írta,
szinte mást se tesz, hogy mennyire kapós a dollárpiacon a magyar
kecske, állítólag százötven forintot is megadnak egy kiló gyöngé
gidahúsért. Még ha kevesebb is valamivel, ússe kő, jöjjenek azok a
bakkecskék! Látott ő már kecskét, nem is egyet, édesanyja, Koritár
Erzsike szinte avval nevelte föl őket, amikor a háború után nem volt
tehentej, egész nyáját legeltették a pázsiton, kapott is a kecsketejtől
akkora vérszegénységet! Nemrég meg a gimnáziumi kiránduláson kül-
földön vette észre, hogy Bánffyhunyon ma is erősen tartják, csak
épp sztalintehénnék hívják. Hát, ha az ő aranyos ura így akarja.

Adler Titusz és Adler Richárd, ez a két gézengúz különösen ör-
vendezett, amikor meglátta a kecskenyáját. Sose hitték volna, hogy
létezik ennyi gida, és hogy így mekegjenek! Óriási, nézd a bogycókat,
majd' úgy pattognak, mint a pingponglabdák. És apu milyen jókedvű.

Volt is oka Józsinak a somolygásra, az egész megyét végigfurikáz-
ta, míg összejött ez a csapat kecske. Hol van már az az idő, amikor
minden csabai háznál kecskét tartottak, a kecske kiment a divatból,
a kecskét már csak az veszi észre, akinek annyi sütnivalója van, mint
neki. Meg persze azok a balfácánok, akiktől bagóért vásárolta. Vett
egy öreg Trabantot, abba gyömöszölte a faluvégi gidákat, és már
röpítette is őket a nagyréti tanyára. Mert mondanom sem kell, anyó-
sáéknak volt ott egy kis háza, hozzá némi kert, veteményes, eszka-
bált gyorsan valami ölfélét és odatelepitette a nagy reményű kecs-
kefarmot. Persze, előtte helyet cserélt az öregekkel, akik már úgyis
megunták a tanyasi életet, egyébként is csak azért maradtak véglege-
sen a különben csak tavasztól őszig lakott tanyán, hogy a városi
házat eladhassák és abból emeletes lakásba költözhesse nek a gyer-
mekek. A két öreg folyton attól rettegett, megüti valamelyiküket a
guta, és akkor mit csinál a másik. Még ha lenne jó is, akkor se tud-
na egyikük se föl pattanni reá, hogy orvosért vágasson.

Mondom, egy időre így mindenki jól járt. Józsi a lerobbant, ennek
következtében nem csoda, hogy a tízezerért vett kocsival csak-csak
bejutott az üzembe, és teljes szabad idejét kecskéire áldozhatta, köz-
ben nagy álmokat szöve a busás haszonról. Még akkor is csak ábrán-
dozott, amikor a harmadik eperfánál leállt a motor, s bütykölhette,
hogy elérje a műszakot, meg akkor is, amikor jó erős söprűvel gereb-
lyezte a meglepően gyorsan gyarapodó kecskék tömördek bogycóját,
vagy amikor visszahozta őket a téesz káposztásából. Hogy ő ebből
mekkora házat épít a Körös-parton! Oda, a főorvosék meg a fod-
rászék emeletese közé, van ott még szabad telek, rég kinézte magá-
nak, csak addig el ne keljen. Alul garázs, fölötté konyha, miegymás,
azon pedig a szobák! Esetleg még egy toronyszoba is a kicsinyei-
nek, hogy jó messze ellássanak. Ha tiszta az idő, akár a zarándi
hegyeket is nézegethetik a padlásról. Az embernek nem is kell újtle-
velet váltania, innen a Körös-partról külföldre ellát az ember. Meg
itt a víz is, jöhet a nyár, még csónakot is vesz ezeknek a betyár köly-
köknek, érezzék jól magukat, ő gyerekkorában csak leste, amikor
a vagányabb osztálytársai ellopták a nádvágó ladikot, vagy ami-
kor a gyógyszerész bácsi végigvezett a Körösön. Hát nem, az ő
gyerekei már másképp fognak élni.

Erzsike, vagyis hogy Elizabettné? Azt lehet mondani, únta a banánt.
Nem is annyira a kecskebogycókat, mint inkább az egészséget. Jó ma-
gyar kútágas állt az udvaron, a mosógépet ki se hozta, mert hát a
villanykörte e tájon nem terem meg, a budi sírfalát a jó isten tar-
totta, bizony a lakótelepen máshoz szokott. Négy-öt év tanyán, és
megszedik magukat? Legyen, ha nincs más. Józsinak igaza van, nem
azért, neki most nem kell az irodába bejárnia, kivette onnan
is az ura, ő is csak azért maradt a gyárban, mert ha összejött a
pénz, onnan akar nyugdíjba menni, esetleg a szakszervezet sem
nézné jó szemmel, ha a személyijébe azt íratná, hogy magánzó. Meg-
tehetné, mindkettőjüknek könnyebb lenne, de hát az a fizetés se ku-
tya, meg tápért, ezért-azért úgyis gyakran be kell menni a városba.
Meg így délutánoként sűrűn el tudja hozni a gyerekeket.

Az öregek? Ők aztán primán érzik magukat, semmi panaszuk
nincs. A körzeti orvos már únja is őket, állandóan ott vannak, be
akarják hozni a lemaradást. Ricsi és Titi a mindenük, ha nem
kéne annyit orvoshoz járni. Ők lennének a világon a legboldogabbak.
Megteszi így is, szinte megfiatalodtak, erre a néhány esztendőre majd-
nem teljesen az övék lehet a két unoka, néhán babusgatják őket,
mint hajdan a sajátjukat. Vénységükre bolondul boldogok lettek. A
tanyát ott egye meg a fene, kínlódnak a fiatalok, nekik már se
kecsketartáshoz, se bikahizlaláshoz nincs kedvük. Ez a mi Böskénk jól
választott, törekvő fiú ez az Adler gyerek. Manapság kukkerral sem
talál az ember ilyen dolgos fiatalembert.

Titi meg Ricsi, Jani tata és Erzsike mama mellett úgy érezte ma-
gát, mint még soha, azt csináltak, amit akartak. Az apjuk meg az
anyjuk sokkal pyögösebb, mindenért rájuk szóltak, állandóan csak
rohagáltak, nem értek rá velük játszani, most meg tanulni is köny-

nyebb, mellénk ülnek és velünk bogarásszák a tankönyvet. Azt mondják, olvassunk nekik ezekből a szép mesékből, mert ők még ilyet sohase hallottak. Ha meg rohangálni támadt kedvük, kimentek a tanyára, s amikor nem látta senki, megnyergelték a legszebb gidákat. Aranyélet ez, csak az apjuk ne káromkodna annyit.

Józi úgy gondolta, ott a téusz vetése, legelészzen csak az ő egy szem nyája, csősz arrafelé nem jár, de a káposztátlányt tényleg kár volt a kecskére bízni. Úgy eltűntették az ültetvényt, hogy Józi megszeppent, mi lesz ebből, csapnak ezek akkora patáliát, hogy még a végén becsukják. Mi tagadás, ezt elég könnyen megúsza, mert a téusz megfedekezett a káposztáról, Jani munkaerő-átcsoportosításra, profilváltásra, vagy valami hasonlóra gyanakodott, mindenesetre a kecskét által fölfalt káposztát senki nem kereste. Na, ebből nem lesz baj, járhatott a fejében, és már azon gondolkodott, kinek adja el a kecskéket: közvetlenül a nyugati kecskefogyasztóknak, vagy fogadja el a külkereskedelem közvetítését? Na nem, a sáp is neki kell, esetleg egyenként nyugatra menekíti az ő hízott kecskét. Rendben van, akár százötvenszer is kimehet, mégsem fogy el a dollárja, de vajon kap-e annyi útlevelet, és mit szólnak hozzá a vámosok? Mondja talán azt, hogy a nyugati ösmerősei szeretik a kecskét, ajándékba viszi, ám mi legyen akkor, ha a finácok kisütik, hogy a kecske magánkivitele tiltott dolog?

Sajnos, erre már nem került sor, a kecsketerv füstbe ment. A táp az oka.

Először azzal állított be a boltba, hogy tápot kér. Adtak neki, és a gidák még jobban mekegtek. Állatorvost hívatott, az világosította föl, mint később kiderült, a feleségét is, hogy talán a csirke-táp teszi a túlmegegést. Akkor változtatunk a módszeren, legközelebb kecske-tápot kért. A kereskedőleány csak ámult, hivatta az üzletvezetőt, aki mégiscsak jól képzett káder, és Józi vihette is haza — tegyük hozzá: megvidámodva — a kecskének való felfűjleszt. Mert ugye ott a téusz vetése, meg ugye nemrég a káposztása, de hát ő gyorsabb növekedést akar, így csinálja ezt mindenki, hol van már olyan csirke, amelyik nem tápon nő föl még a tanyákon is? Tápot neki, csak meg ne fulladjon, és akkorára nő, mint egy tűzok, hát még a kecske.

Hát ettől az újfajta táptól már nem mekegett egy kecske sem, épp ez tűnt föl az asszonyok. Csak egy kicsikét későn. Elizabett természetesen egész nap a tanyán téblábolt, nyaltatta a tápot a nyájjal, úgyannyira, hogy azoknak már a legeléstől is elment a kedvük, hát még a kecskebeszédétől. Józi aznap túlórázott a szerszámgyárban, megkésve érkezett haza, de azért megütötte a fülét a nagy csönd. Seholy mekegés, teremtő isten. Itt valami nincs rendben.

A lódoktor azt mondta, na fiam, erre keresztet vethetsz, hiába, nem vagy te se paraszt, se agronómus, építs inkább pisztrángost. Ha Jósi nem lett volna ekkor bajban, még tán fog rajta a szó, gyorsan túlad a mekegéstelen nyájon, és a pénzt a pisztrángba fekteti, ám így képtelen volt elérteni a célzást. Mert hogy az üzletvezető haltáppal kínálta meg az ő többre érdemes kecskeállományát.

Jósinak egy szerencséje volt, hogy olyan áldott jó a természete, azonnal vigasztalódott. Az egyik gyári marós lány, igaz, tíz évvel fiatalabb a feleségénél, azonnal befogadta.

— Tudod, a feleségem a hibás. Elizabett egész nap a kecskéimmel volt, mégiscsak észre kellett volna vennie, hogy az állatok nem úgy mekegnek, ahogy szoktak. Én reggeltől estig kulizok, termelek a gyárban, bevásárolok a városban, hordom a tápot, és akkor ilyen marha asszony legyen, hogy ne vegye észre a galibát! Most aztán megnézheti magát.

A két gyerek hamar föl találta magát, az iskolában már azzal hencegnek, hogy nekik lesz a legfiatalabb anyukájuk. A kecskék meg? Ugyan, azokkal ki törődik; úgyse lett volna abból semmi. Nagy marhaság az egész.

Egy kecskét tegnap tartóztattak föl a Szent István téren. Nem bemelegkedett a szemtelen a Fő térre?! Úgy mekegett, hogy jobban nem is lehet. És igen, csak nyalta, csak nyalta a csabai flasztert. És közben bizonyára azt mekegte:

— Bözsi lelkem, Elizabett, hol vagy?

Hogy a tanyán nincs, az biztos, mert hogy ő onnan utolsónak jött el. Hiába várta, hogy kapjon már tőle egy kis kacsatápot.

Brüchlik meg Bruchanek

Brüchlik meg Bruchanek abban az időben született, amikor a bukaresti király csabai látogatására Regátból vonatozták ide a népviseletes románságot, hogy ordíthassanak, éljen a mi királyunk, mutassák az antantiszteknek, mekkora oláh város ez a Csaba, ez a nagy tót fészek. Hogy Csabán mekkora lelkesedéssel fogadja a bennszülött nép a főlzabadító és román királyt. Ugye, a Tiszáig, vagy meddig.

Szóval, akkor nagy csönd volt Csabán, kit a vörösök, kit meg a fehérek ijesztettek meg, s ebbe a csabai csöndbe született bele Brüchlik meg Bruchanek. Nem Kulhanek, az a szomszéd. Brüchlikék a Vasút utcán laktak, persze csak így mondják, hogy Vasút utca, mert egyébként hivatalosan már Andrási út, hogy nemsokára Andrási útnak mondják az akkor már Sztalinról elkeresztelt utat, mint hívják még Sztalin útnak a mostani Tanácsköztársaság útját. Mondom, itt

laktak Brüchlikék, az egész család úgy nézett ki, mint aki ecetes, szóval igen savanyú ábrázatú egy nép volt mindég ez a Brüchlik, mellesleg szabó valamennyi. Bruchanekék meg örök életükben kereskedők voltak, azt lehet mondani, egytől egyig. És nagyon jellemző volt Bruchanekékra, hogy folyton folyvást röhögtek. Így, ebbe a világba született be savanya Brüchlik meg röhögő Bruchanek.

Mondom, jókor, ha nem a legjobbak születtek. Áldott csönd fogadta őket, nem volt itt egy nyikkanás se. Tót, zsidó, német, magyar, secko jedno. Értem? Azért mondom. Mondom, különösen azért jött jókor ez a világra érkezés, mert rögtön bevonulhattak, ahogy kitört a mostani háború. Alig hogy megkezdődött a második verekedés, az első végeztekor világra jött nemzedék már kémlelhette is a leget: merről jön a folyó, hogy időben félre léphessen. Mert amilyen ökor, még nekem szaladna. Jobb kitérni.

Brüchlik meg Bruchanek sose érezte magát olyan örülten jól, mint ezen az estén. Itt a behívó! Szette, vette, teremtette, Muszkaországot is bevesszük! Hallod-é, te seggfej, az első fiúk már elindultak kerékpárral neki a muszkaóknak, úgyhogy mi következünk! Csak lövünk, csak lövünk, a végén fölteni is elfelejtünk, csak lövünk, lövöldözünk, a mindenségit! Nem oda Buda! Egyszer se volt Csabán kutyavásár!

Brüchlik meg Bruchanek két elválaszthatatlan barát. Szinte már kamerád. Brüchlik anyukája egy életre eltette magát savanyúságnak, hogy megtudta, viszik a fiát bakának, s bizony nem emberre, hanem embert köll szabnia avval a szuronnal; Bruchanek bácsi meg csak röhögött, ugyan már, fiam, több is veszett Doberdónál! A két fiú bevagonírozott, irány! Ki tudja, hová.

Eltelt néhány esztendő, míg az öregek levelet kaptak Brüchlik meg Bruchanektól. Kétségtelen, tábori posta jött, de az minden volt, csak levél nem. Ami kevés igaz még ráfert a levelezőlapra, gyorsan áthúzta, olvashatatlan vastagon, a cenzorfele valaki. Brüchlik tovább ecetesedett, Bruchanek már kibírhatatlan hangon visított, csak egyre bele a háborúba. A följobbalók, ők csak így becézték őket, a senkik, ugrálhattak egyhuzamba reggeltől estig, rá se csaztek. Csak tették a dolgukat: megiszni száron, ép börrrel, végtagot párostul. szóval egybe megmaradva. Nem is volt valami jó hírük. Ezeknek a búbánatos meg fakutya magyar bakáknak.

— Fagabund, fagabund, vagabund! Valahogy így csüfölték őket a német katonák. Ez a fagabund annyit tesz, hogy hazátlan, bitang csavargó, nincs hazája, mint a románoknál a bozgor. Utálta is a németet Brüchlik és Bruchanek, Csabáról. A latrina falát teleakasztották rajzolt németekkel. Brüchlik utóbb azon törte a fejét, ne nyújtassa-e be a partizánkérvényt, hátha elősmerik ugye. Annak, ami.

Mondom, ez így sokáig nem mehetett, néhány évre rá fogságba estek. Haj, de örültek! Mehetnek Szibériába! Urálon túl! Hallod, majd' oly' jól hangzik, mint a Tiszántúl. Csak a Kárpátokban vetették be őket, addig mindig átvészelték, biztos ők lehettek a tartalék, hogy majd ők, ha majd ők, ha majd Brüchlik meg Bruchanek Csabáról!

Ám hiába vetették be őket, csak fogságba estek. Azt mondják, ők voltak az első foglyok. Az elmúlt esztendőben annyi kaszárnyaudvar föltúratott velük a jutasi pajtás, hogy igazán könnyen ment: átkúsztak az orosz vonalba. Zsupsz, s már benne is voltak. Úgy is mondhatnánk, abban, nyakig.

Jaj, kérem, az oroszok olyan jól bántak mivelünk! Az anyjuk hasában nem volt olyan dolguk. Csak be a dutyiba, enni is adtak, öt deka halat, mindennap adtak öt deka halat, akkora hordóból mérték, mint nálunk a káposztáshordó, mindennap két deka cukor, húsz deka kenyér, én mondom, a kintiek nem éltek ilyen jól. Az egyik mester áldott jó ember volt, fehérorosz ő is, mindennap adott valakinek a kecsketejéből.

Egy Brjanszk melletti kisvárosba kerültünk. Először voltak ott németek is, de nem jöttünk ki velük, a fronton még a kőzkatona is csak így hívott bennünket magyar katonákat: fagabund, vagabund, vagy ahogy ejtették. Az valami olyasmit jelent: csavargó, neked még hazád sincs, te senki! Nem szerettük őket, nagyon fönn hordták az orrukat.

Egyszer csak eltűntek a táborból, maradtak a magyarok háromszázan, Brüchlik meg Bruchanek. A faluban se laktak többen, pedig a háború előtt kilencezer lelkes volt, csak azok éltek most itt, akik épp akkor a szomszéd faluban jártak. A németek fölgújtották körbe a városka szélső házait, s ahogy menekültek az emberek, legéppuskáztak mindenkit, senki se maradt életben. Később visszajöttek azok is, akiket a gyárakkal máshová telepítettek, majd a háború után a japán fegyverletételt követően a katonák. Akkor már hatszázan lehettek.

A magyar tábori csendőrök is sok disznóságot csináltak, az elején nagyon nem szerette a nép a magyar foglyokat. Volt úgy, hogy köpködtek. Három év múlva, amikor a tábor a szomszéd vasútállomásra gyalogolt, hogy hazamenjen a társaság, az egész falu velük ment. Búcsúzáskor jobban sírtak, mint Brüchlik meg Bruchanek. Tényleg megszerették őket.

Brüchlik meg Bruchanek lett a mozgatója minden értelmes dolognak. Mindjárt az elején kiállt eléjük a parancsnok, ki van itt lakatos? Mert hogy ember kellett a kinti üzembe. Bármiféle iparos mehetett volna, kellett a munkáskéz. Volt ott műszerész is, őcsig mindenféle mesterember, mégse jelentkezett senki. Az a hír terjedt el, hogy otthon nincs aki arasson, hazaviszik a parasztokat, aki meg szakember, marad. Hát ki akart maradni? Brüchlik meg Bruchanek állt csak ki, a többi nekik esett, megmarhultak?

Ők jártak jobban. Amazok vághatták a fát méterszám, nekik jó dolguk lett. Brüchlik meg Bruchanek kifogta Amerikát. A fehérorosz asszonyok igen örültek a munkába állásuknak. Később többen is kijöttek iparos emberek a táborból, úgyhogy a végén többen végleg visszajöttek.

Ami igaz, igaz, lassan kiderült, ha nem viszik is haza a földműveseket, csak jobb a favágás. Kitűnő finn fűrészgépekkel dolgoztak, csak odatették a fához, s már nézhatték, merre dől a rengeteg erdő. Ketten álltak egy fához, s százötven, kétszáz százalékra teljesítették az előírást. Jobban kerestek, mint a műhelyiek, lassacskán azok is visszazivárogtak. Brüchlik meg Bruchanek is vágta a fát, aztán megint kijárt a városba.

Hogy, hogy nem, táncsoportot, színjátszó együttest, énekkart, zenekart alakított a tábor. Leginkább azért, mert Brüchlik meg Bruchanek azt mondta: márpedig nem külön-külön, együtt eszik tiszthelyettes, tiszt és honvéd! Ugyanazt és ugyanannyit. Márpedig a táborban mindenki egyenlő. Egyébként hadifogoly. Ha valamék krumplivirágos kapcabetyár ugrálni merészelt, a fiúk jól meg-rakták. Lett ott demokrácia!

A tábor parancsnoka azt mondta, dróton belül azt tesznek, amit akarnak. Így volt ez a többi táborban is, de másutt valahogy csak megmaradt a hadseregbeli szellem. Amikor a szomszéd táborokba látogattak Brüchlik meg Bruchanek műkedvelő együttese, csak röhögtek, a tiétek mintatábor! Nem igaz, csak Brüchlik meg Bruchanek társasága kihasználta a lehetőséget. Igazi demokrácia lett a táborban.

Brüchlik, meg Bruchanek beállt az ácsok közé is, amikor az egyik kolhoz embereket kért az istállóépítéshez. Mentek, vagy tizenketten. Soha olyan jó dolguk nem lesz. Csak ettek, ittak, meg dolgoztak. Őr se volt velük, ahogy odaértek, visszament a táborba.

Ahogy leesett a hó, lett vagy háromméteres, mert a kerítés tetjén jártak ki a táborból. Már rég hallottak hírt az ácsokról, a parancsnok fölhívta a kolhozot, mi van a fiúkkal. Nemsoká mennek vissza.

Egy hét múlva megint beszéltek rádión, akkor indultak el a táborba. A havat letaposták, menni lehetett már rajta, adtak nekik két szánt. A táborban várták, várták Brüchlik meg Bruchanek bandáját, ám azok mintha eltűntek volna. Az ott úgy volt, semerre se mehettél anélkül, hogy valaki észre ne vegyen, s az őrség már tudta is, merre veték az irányt. Úgy figyelték ott az idegeneket, mint most nálunk a határmenti falvakban. A fiúk Kijev felé szánkáztak, fölszálltak a munkácsi vonatra, s a határon fogták el őket. Onnan aztán se ki, se be.

Munkácsi ment értük az őr, átvette Brüchlik meg Bruchanekékat. Csak fárasztó volt az út, elszundított az őr, azok meg, amikor egymás mellé ért a munkácsi és a moszkvai vonat, átszálltak, ez meg ottmaradt. Munkácson megint elkapták őket, ugyanaz az őr ment értük, megint elaludt, Brüchlik meg Bruchanek ismét átvezényelte az ácsokat a munkácsi vonatra, ők vissza, haza, amaz meg egy szál maga Kijevig. Harmadszorra a Kijev és Brjanszk közti vonatról tudtak csak megszökni, megint átmásztak a másikkra. Amikor az őr Munkácsra ment értük, Brüchlik meg Bruchanek csak ennyit mondott: pajtás, most már nyugodtan alhatsz, majd mi felkötünk. Három a magyar igazság, ha háromszor nem sikerült, negyedszer nem kíséreljük meg.

Úgy voltak vele, hogy onnan úgyse szökik meg senki. Meg se büntették őket. Szervezték tovább az énekkart, a zenekart, a táncegyüttest, a színjátszókat, a gyöngyösbokrétát. Hallgatták a politikai előadásokat is, Brüchlik meg Bruchanek kitűnő előmenetellel.

Am mielőtt ismét megszökhettek volna, jött a parancs, irány haza! Már mint hogy haza, de hova? Mert az számított, ki hol született. A Délvidékre telepített bukovinai székelyt előbb Romániába vitték, onnan kerülte magát Jugoszláviába vagy Magyarországra. Jól megkeverték őket, nem kevésbé azokat, akiknek gyermekeik lettek a fehérorosz asszonyoktól. Nekik is menniük kellett, Brüchlik meg Bruchanek vigasztalta őket, ne féljete, Rákosi visszaenged benneteket! Így is lett, Magyarországról többen visszamentek Fehéroroszországra. Ma Belorussziának hívják.

A hadifogságban Brüchlik, meg Bruchanek olyan ügyes ember lett, hogy szüleik már rájuk akarták szólni az üzletet. Mondom, azért mert ezek biztos jól menő üzletté varázsolják a kócerájt. Ám Brüchlik meg Bruchanek nem hiába volt fehéroroszországi hadifogolytáborban, megértette a fölvilágosító antifasiszta előadásokat, nem leszünk mi piszkos kizsákmányolók! Ha már egyszer Matyi hazahozta őket, elmentek a nagyiparba sztahanovistának.

Ma is élnek, ha meg nem haltak. Mondom, ha meg nem halt Brüchlik meg Bruchanek. Ámbár a brjanszki erdőben megtanulták, egyet nem szabad, idő előtt elpatkolni. Így több mint valószínű: Brüchlik meg Bruchanek, a volt kispolgári elem jól érzi magát az új világban. Az öreg Brüchlik meg az öreg Bruchanek nagy bánatára. Mondom, bánatukra, ha még élnek.

Bözsike a Zsilipen

A gyerekek beszöknek a fürdőbe, ő csak nem teheti. A férje se nagyon ér rá, egész nap dolgozik, hogy jól tartsa a családját, legfőkébb vasárnap ül kerékpárra, s irány a Fürdőhely. Ő meg... Míg ezek lubickolnak, otthon teszi a dolgát. Mennyi munka van három eleven gyerekre!

Aztán csak eljött az az idő, hogy Farkas Bözsike is mehet úszni. Hát úszni nem tud, de hát fürödni. A fiúk hétköznap beszöknek a fürdőbe, akkor úgysem ér rá, de most már vasárnap mehetnek együtt. Férj, feleség, meg a lurkók. Nem a strandra, cipész családjának az drága, ott a munkásnépek a Zsilip!

A Zsilipre jó ideig csak a gyerekek jártak. A felnőttek ilyesmire még Rákosi idejében sem értek rá. Most meg, ebben a Kádár-rendszerben valahogy megváltozott a világ. Vagy csak egyszerűen nagyobbak a gyerekek, jobban ráérnek? De hát nemcsak Farkas Bözsike családja telepszik le a Zsilip előtti gyöpre, az árnyékot adó hársak alá. Vasárnap alig férnek el, annyian vannak. Szinte többen, mint a fürdőben.

Persze a fürdőt sem kell féltetni, vasárnap az is megtelik, nem is érdemes odamenni, csak fizethet az ember. Akkor ötvennyolc körül a Körös-parton még nem volt kint a tábla, hogy Fürdeni tilos!

Néhanapján azért hétköznap is megjelentek a Zsilipen a felnőttek, többnyire asszonyok. Mosták a szőnyeget a Zsilip padkáján. A víz hiába lett szappanos, gyorsan továbbfolyt, eltűnt, a Körös így sem volt olyan mocskos, mint mostanában.

Mondom, jó ide vasárnap kirándulni. Ilyenkor senki se mosott szőnyeget, a pecások is kijebb húzódtak, vasárnap a családoké lett a Zsilip. Bözsike is milyen boldog, végre pihenhet. Napozik, sütteti fonnyadt testét, boldogan lesi a hancúrozó gyerekeket, ne ússz olyan messze, ne káromkodj, gyere, letörüllek. A gyerekek ezt nem nagyon szeretik, de hát hagyják, édesanyjuk jól érzi magát. Pihen a kedves.

Nézi magát, s elszontyolodik. Hol van már a régi Bözsike! Kígyóson tán ő volt a legszebb. Harmincöt éves, de már műfoga van, a gyerekei kinevetik, ha éjszakára pohárba teszi. Amikor a szövetkezetben a nyereséget fizetik, a férje inkább a felsőrészkészítő lányokat forgatja meg, már fényképezkedni sem szeret, valahogy olyan csúnyán néz ki ezeken a mai képeken.

— A fényképezészek tehetnek róla — biztatja a párja, de hát ő alig hiszi.

Istenem, napozhat.

— Édes istenem, végre egy kis nyugalom!

Valamikor erre is sétált Misivel, a Zsilipen túl, a Pirosalmánál már nem zavarta őket senki. Hogy szerette őt! Milyen jó volt a fák alatt andagolni. Misi átölelte a derekát, csókolgatta a fülét. Jaj, de jölesett!

A nagyfiam, nézd, milyen stramm gyerek! Szerelemgyere, nyolc hónapra született. Hogy tud úszni! Az anyjának azt mondta, hogy koraszülött, de hát nem úgy nézett ki, három kiló húsz deka volt, és a család azt mondta: kár volt fehér ruhában esküdni.

Lóg a melle, mint aki négy gyereket szoptatott.

Igen, négy volt, Lacika sírjához ki kéne menni, megnézni, milyen, nem kell-e rendbe tenni. Milyen szép, egészséges fiú volt. Most lenne három fiam. Ha lett volna gyógyszer, ha nem lett volna háború.

Hát ezért szüljön az ember, hogy így megcsúnyuljon? Megéri?

— Feri hol csavarog?

Feri már megint eltűnt. Odament a Zsiliphez, és még a végén beugrik! Látja a többitől, elrontják az utcakölykök. Atyaisten, milyen magasról ugrálnak abba az örvénybe!

— Menj érte!

Így jó, Feri már Mimivel lubickol, Mimi tanítja úszni. Nem mint-ha kéne, Feri jobban szeret maga boldogulni, s ahogy kaparja a vizet, már fennmarad. Össze is vesz a bátyjával, melyik úszik jobban. Közéjük kell vágni.

Hogy ő nem tud úszni? Misi sem tud, pedig ő a Fekete-tenger-nél is járt. Farkas Bözsike hol tanult volna meg, Kígyóson? Ott még Körös sincs.

Mosógépet kellene venni. Azt mondják, azzal sokkal könnyebb, nem készül úgy ki a keze meg a dereka. Ha így haladnak, sikerül is, Misi sokat dolgozik. Nem iszik, nem dohányzik, még a különkeresét is hazaadja. Jó ember, hiába mondta anyuka.

Egyszer anyukát is ki kéne hozni ide. Nyaraljon már ő is! Valami beutalóról is beszélnek, de hát kinek van arra ideje? Olcsó, az igaz, alig kerül többé, mint ez a Zsilip, de hát hogy mehetnének ők üdülszobába? Mi lesz a kocával. Mama nem jó házpásztor, még megegetné valami hülyeséggel, vagy este jutna eszébe, hogy még reggelire se adott nekik moslékot.

Ez a kislány... Mintha magamat látnám. Ilyen lehettem. Szinte egyedül óerte megérte. Milyen eleven, hogy fröcsköli a vizet!

— Csak a karóig mehetsz!

A karón túl már veszélyes, még elviszi a víz. A múltkor is majdnem belefutott az a fodrásznő.

— Igazítsd meg a nadrágodat!

Misi mindig olyan nadrágban jár, hogy rossz nézni. Kilóg mindene. Nem szégyelli a gyerekek előtt. Figyelmetlen vagy.

A néprádiót is ki kéne cserélni. Ha a gyerekek dolgozni fognak, házat építünk a Körös-parton. Már kinéztem magamnak, van egy üres ház hely a Bajza utca sarkán, ott aztán elférnék mindnyájan. Én is dolgozni megyek, annyit keresnek, hogy emeletet házat építhetünk, a gyerekek odahozhatják feleségüket meg a férjüket. Csak megérjem az unokákat.

Az orvos le akarja vágni a mellemet, hogy mi lesz ebből? Csak nem rák?

Bözsike, szeretem, ha így hívnak.

Hát ez a Mimi! Nem engedi, hogy Miminek hívjuk, mondjuk Misinek! Újabban csak erre hallgat. Nahát, az én nagyfiam. Anyuci, anyuka, édesanyám, jó, hogy ők meg így hívnak.

Sose hittem volna, hogy ilyen szép gyerekeim lesznek.

— Gyerekek, uzsonnázunk!

A takaró megtelik a családdal, jó a zsíros kenyér paradicsommal, paprikával. Vasárnapi ebéd helyett. Valamit így is megspórol.

Úgy esznek, mint a farkasok. Mind az ötven olyan jó étvágyúak! Nemcsak most, mindig. A víz teszi, a nap teszi, hogy a vasárnapi Zsilipen megteszi ez is? Még Feri is nekiesik, pedig ő csak a kolbász szereti. Jól kiugrálta magát. Édeseim.

A nap itt korábban lebukik, a magas fák mögül mind gyöngébben süt. Időben haza kell érni, éhesek az állatok.

— Szedelőcködjete!

Föl a kerékpárra, úgy, fürdőruhában, mind az ötven, s Bözsike egy hétig megint álmodozhat, hogy csak ilyen maradjon az idő, jóhessünk a Zsilipre!

A Zsilip környéke elcsöndesedik, már csak néhány vagány ugrál. Holnap a fiúk megint itt lesznek, de hát Bözsikének más dolga van.

— Lehet így fürdeni? — kérdi a mellét vagdosó orvostól.

— Hát...

Nekik nem mondom meg. Nehogy megijedjenek, olyan kicsik még. Mit tudják, mi az élet.

A Zsilip?

A Körös hangtalan folyik tovább, úgy tesz, mint, aki nem tud semmit. Pedig neki megsúgta, hogy az élet milyen szép.

A Körös? Hazudik. Leánykoromban azt súgta, hogy az élet csupa szépség!

A Körös-parti temetőben a cigánnyal még elhúzatta:

— Temető a Tisza, mikor kivirágzik.

Jaj istenem, a Körös vize ide is elér! Csontjaihoz odaszívárog és örök szerelemről regél.

A gyerekek meg mintha sejteni kezdenék.

ez a megveszekedett búskomorság, kétfelől cigánycsajokkal. Na persze nem mind cigánycsaj, de ha szajnai, könnyen ráfognak akkor is, ha nem az.

Akad más pesti gyerek is, de Lingurár valahogy kerüli őket. Inkább az itthon maradt fiúkkal barátkozik, többnyire azok is szajnai csávók. Még ők inkább megkomolyodtak, ma már szinte mind, bármilyen hihetetlen, családapa. A lányok egyike-másika elkurvult, a srácok java is megjavult. Majdnem mind, még Povázsai is, legföljebb egy-kettő lett sitkós. Hatalmas szakálla megmaradt, s elég furcsán néz ki, ahogy a gyerekkocsit tolja. Persze már rég nem jár Pestre, itthon dolgozik.

Akkoriban, amikor a Csaba volt a törzshelye, még más nóta járta. Valószínűleg művésznek készült, mert egy időben színész barátai is akadtak. Azoknak olvasta föl a regényeit. Nem, ő nem költő, ezek nem költemények, ha a regényt rimbe szedte is, énekel regénynek hívta a műveit. Majd minden évben szerzett egyet, volt mit fölolvasni a presszóban. A lányokat ilyenkor elzavarta, menjetek a búsba, dolgozom. Ilyenkor elküldte őket, tarisznyájából kihalászta a tollát, meg az irkáját, s egész nap csak írt, írt, álmodott. Megirt mindent, pesti gyárat, pesti flasztert, csabai gyorsvonatot, szajnai éjszakákat, Körös-parti himnuszt. Jó trágárul írt, a lányoknak ez tetszett, úgy vihogtak, hogy le kellett őket fogni, s napokat ezen csámcsogtak. Hogy milyen jókat ír ez a Lingurár, tőlem megkapja a Lóbél-díjat.

Szőke szakálla akkoriban rövid volt, csak most növeszt ilyen pópászörzetet, hogy már itthon dolgozik. Csinos fej, s milyen magas fiú, hogyne tetszett volna. Erős is, Pesten rakodó, mázsákat cipel, szóval nem amolyan nyimnyám költőcske. Azt mondja magáról, hogy bitíró. Mondom, azt mondta, amíg írt. Mert ma mással van elfoglalva.

Könyvtárba is járt, a lányoknak ez is tetszett. Olyan okos gyerek! A Csabában is csak kitette az asztalra a családregényeket, s falta, mint aki megveszett. Néha még inni is megfedekezett, s ilyenkor a lányok nem értették, mi van vele, így még részegebb, mint amikor dől belőle a rumszag. Ilyenkor hiába babusgatják, vonszolnak ki a Körös-partra, az istennek se adná be a derekát, megmakacsolja magát, s felül az első gyorsra, hogy még valamelyik színházat megnézhesse.

Stoppal sose járt, ő nem olyan vagabund. Bitíró, persze, később olvasta a Kerouac-ot, de ő inkább vonatozott. Az egyik barátja, az is szajnai, mellette esett a kerekék alá. Hát ő ezt akarja megzenésíteni, ezt a csabai pesti gyerekeket.

Kiadóhoz sose vitte? Nem lehet tudni. Csak hogy könyve sose lett, s ő sose szidta a szerkesztőket. Talán magában? Megtartotta magának? Isten tudja. Esetleg a színészeknek? Annak, amelyiket a homokos barátai fölvittek? Mélyen hallgatnak róla. Róla, Povázsairól. Vágbeszterce, olvasta egyszer a térképen, biztos onnan való, Povázska Bisztrica, olvasta. Csabai pesti gyerekek, lett a címe első családregényének. Mondom, bitnikmódra.

Hogy esett, mint esett, ki tudja, Povázsairól már csak néhányan tudják, hogy Lingurár is. Már nem így hívják, sőt, megesik, hogy Povázsai elvtársnak, mert jóra való technikus lett. Csak dolgozik, megy haza, hogy sietne, azt nem mondhatjuk, sose siet, inkább andalog, végig az Andrásy úton, az állomás mellett kaptak lakást, megy haza a családjához, felesége már a másodikat várja, legföljebb akkor szól vissza, ha azzal heccelik, hogy na, te is ledolgoztad a hatvanéretet, mert hogy egy gyerek harmincezer, vagyis hogy annyival kevesebb a lakás utáni tartozása, szóval csak akkor inti le az okoskodókat, mert különben ma is elég csöndes. Majdnem jóra való ember.

Hogy még olvas-e, jár-e könyvtárba, írja-e még a regényeit? Senki se tudja. Valahogy olyan zárkózott lett, amióta hazajött. Az apja azt kérdezte, ugye most már végleg hazajöttél, ő meg azt mondta, hogy húsz év. Nem gondolja, de akkor esetleg újra nekivág. Talán majd ha nyugdíjas lesz, ráér újra beülni a Csabába — ki tudja, hogy akkor Csaba lesz-e még — esetleg újra odébbáll, fölül a pesti gyorsra, beveszi magát a Vörösmarty cukrászdába, s eladja a regényeit, no meg újra írni kezd. Nem tud ő erről semmit, nem foglalkozik vele, nem is sejtji, legföljebb legalul rejtekezik benne valami. Nem megézés, nem álmodozás, csak úgy valami.

Nem ül be a Csabába, innen van, hogy senki se tudja, ír-e, családregényt olvas-e. Visszavonult. Megkomolyodott. Benőtt a feje lágya. Megjött az esze. Észhez tért. Csak né lenné olyan gyanúsan csöndes. Régi rendőrismerősei először jól megnézték, megint belenéztek a kiléti igazolványába, nem munkakerülő-e, aztán erről is leszoktak. Vagy talán azok is nyugdíjas mentek, avagy máshová helyezték őket.

Ajaj, Lingurár, amikor az hazajött, hogy nevettek a lányok. Megtelt étellel a Csaba. Lingurár ugyan nem szerette, ha hangoskodnak, de hát valahogy csak elviseite a körötte támadt zsvajvt. Beletartozott az életébe? Ő maga se tudta megmagyarázni. Csak valahogy mindig hazajött, a vonat mindig hazahozta, szombatra, vasárnapra ritkán maradt fönn. Ha Pesten maradt, mindjárt gyanús lett, a szajnai gyerekek meg széplányok mindig bajt szimatoltak. Pedig sose történt más, mint hogy valamiért fönnrekedt. Például még elutazott Nándorfehérvárba, hogy meglássa, s a hétfői műszakkezdésre vissza is ért. A kalauz csak bámult, hogy ez meg hova utazik.

Ha jól látom, éppen Lingurár megy ott. A színház előtt tolja a babakocsit, a felesége talán bevásárol. Nem néz semerre, csak előre, néli a kocsiba, nem mosolyog a kocsiba, csak mintha mosolyogna. Elég nehéz észrevenni az arcán, hogy mosolyog. Be se néz a cukrászdába, márminth nem les be a cukrászda ajtaján, amikor eltolja előtte a kocsit. Ha benézne, látná, hogy egy nálánál tíz évvel fiatalabb csabai pesti legény keresi a pénzlárcáját, mert hogy fizetni kéne.

Pesti gyerekek

A Csaba cukrászda vele szokott megtelni. Povázsai minden hét végén hazajön, s rögtön idejön. Haza se megy, minek menne, az apja meg az anyja rég elvált, a testvérei még ilyenkor is bulyiznak, hova menne. Megmondták ők neki, ne menj Pestre, ott se jobb, dolgozni ott is kell, s te dolgozni úgyse szeretsz, szóval egyremegy, hol vagy. Povázsai mégis Pesten lófrál, érettségi után segédmunkásnak állt, s annyit megkeres, hogy megvegye a legújabb dolgokat. Nem magnó, magnót nem vesz, arra nem futja, egyébként is utálja ezt az állandó hangzavart, inkább ruhára költi, meg aztán inni kell.

Nem is tudom, mire költi a pénzét, mert nem is annyira ruhára, biztos nem ruhára, mert évekig ugyanabban a nadrágban meg kabátban jár. Persze, messziről lerí róla, hogy pesti viselet, Csabára ők hozzák, ezek a pesti gyerekek, vasárnap este fölmennek, pénteken vagy szombaton hazajönnek, s rázzák a rongyot. Povázsai nem ilyen rongyrázós, inkább csöndes, megelégszik kevéssel is, már ami a fényűzést illeti. Csak beül a Csabába, a volt Fiume Szálló alatti kávéházba, s egész nap ott tanyáz.

Már az üléséről észre lehet venni, hogy ő az, senki más, Povázsai. Úgy senki se ül, mint ő. Akár nekidül a székeknek, akár nem, akár ráborul az asztalra, akár nem, a barátai azonnal kibökik, itt van Lingurár, mert hogy egyébként így becézik. Hajdanán a moziban nagy ricsajokat rendezett, mindig ő volt a leghangosabb, úgy tudott bőgni, hogy a jegyszédők még a rendőrt se merték behívni. Ha rossz volt a film, a közönség Lingurár balhéit élvezte. Lingurár különösen az amerikai meg az orosz filmeket kedvelte. Az egyiket azért, mert végre valami jó piff-puff, ilyenkor többnyire feszülten figyelt, a másikat meg azért, mert kedvire ricsajozhatott. Visíthatott, hogy kisanyám, vetkőzz már le, nem tudod, hogy így nem lehet szerelmeskedni, persze ezt másképp fejezte ki, mert hogy felöltözve hogy lehet.

Előfordult, hogy ebből politikai ügyet csináltak, tán ezért rúgták ki a gimnáziumból, s kellett érettségiznie a gyulai Erkelben, mert ami igaz, igaz, a rendőrök nem szerették. Egy időben több éjszakát is eltöltött a Munkácsi utcában. De hát hol van az már.

Povázsai megcsöndesedett. Nem az érettségi tehette, biztos nem az, inkább a kor hozta magával. Mégsem tizenkét éves már, húszévesen már nem tombol az ember, Lingurár se. Povázsai másban éli ki magát. A szajnai csajok sorra beleestek, az egyiket föl is vitte, nemrég tiltották ki Pestről, a másik meg, legalábbis nyáron, Gyulára tette át a székhelyét, s nyugati kocsikban lehet látni, nősülésre persze nem gondolt. Majdnem valószínű, hogy a csajok sem, legalábbis a jelek szerint nem. Gyereke ezeknek a lányoknak azóta sincs, ha férjhez is mentek, hamar elváltak, mert hát, élni kell, melőzzen aki akar, ők aztán soha, inkább éhen vesznek.

Mondom, azt lehet mondani, Povázsai lovat váltott. Korábban azok a mozis dühkitörések, meg Körös-parti bicskázások, most meg

Bódi Tóth Elemér

Anteus a levegőben

Hegy-dűlő. Mária nevenapra kint
díszeleg szeptember.
Most rokkant tőkék közt a kápolna
ing,
megint ember ment el.

Földbe gyűlik annyi jó rokon lassan,
hejehujáz a szél,
Keresztény, Daszti között beleroppan
örvényébe, ki él.

Egyházi, hatház-Ipicson, Gógánfa,
Sopronhorpács táján
töredezik, mint a román kor ága
az emlék, s tovább száll.

Sivalkodik búcsús gyerek, rokonság
Vasszilvágyról, Vágról,
a házba örömeiket bezúfolják,
gurgató is táncol.

Gyere szógám — hallom Hajtó
nagyapát,
s könyvében is látott
nagyanyám, mert préselt fotográfiát
rólam, mint virágot.

Se kéz, se könyvlap, amiben
lehetnék,
kikukucsálgatva,
huszár fiuk is föld alatt vágat, még
emlékezve Tomszakra.

Másik Kismarton homokját pörgeti,
a szeme fehér vád,
gyűjtanám a holdas lángokat neki,
a zöld luszterlámpát.

Hegy-dűlő. Egy pár kopár fa bólogat,
Anteus kalimpál,
összekiabálna hetet és havat,
de ereje sincs már.

Csillagnéző Heszperosz

Ki csillagot figyel,
maga is csillaggá lesz,
bár köze marad mindenhez.
mi alatt forog el.

Adja mindeneknek
az éjjeli nyugalmat,
kik fényében botladoznak,
kétségbe nem esnek.

Ki csillagot figyel,
embernek megmaradhat?
A tenger melléki parlag
oly sok időt visz el.

Kit a csillag figyel,
van-e emberi arca,
amilyenné változhatna
az is majd ideleenn.

Szökkenj szeg

Nyilát látta
a szobornak
és hült helyét
az igazsegnek.

Édesapám,
itt van a mi
igaszegünk,
azért nincsen meg,

mutogatott
Sebestyénre
a járványban
korán holt gyermek.

Hozta isten
— Eszterházy —
Rozáliát
vele a tájba.

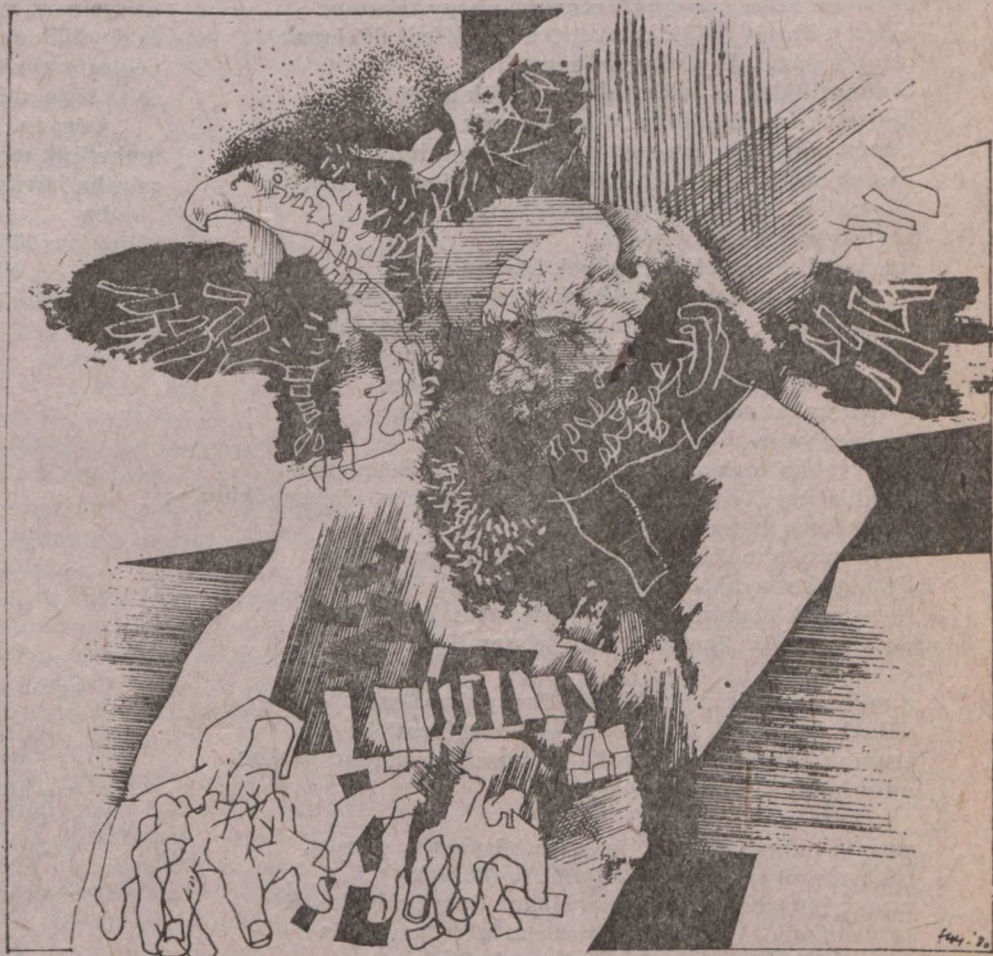
Szántott, vetett,
vagy hadra kelt,
néha dalolt
a nép, nem bánta.

Zöld hullámot
vetett végül
a temető
gyepén az ember.

Mi történt a
nyillá nem lett,
ezüst léggé
vált igazszeggel.

Elfogy a hold,
csillag elég,
a menny ősök
csontját kivallja.

Telik a föld,
minden reggel
felvirrad az
Ítélet Napja

Fábián István

Részletek A KÉPZELET BÁDOGTORNYAI című ciklusból

VÁROS A LEZUHANT ZONGORA HANGJAIN

Ólmos

szabadulás, rendező idő, a kapuk kinyílnak
s az ötödikről lezuhant zongora
újra

robban a hús alá rejtett udvarokban.
Az álmok velő-szín maszkja kipukkan,
ismeretlen arcom fölhasad,
azonosulás bénítja újra a beburkolt csontot
és felismert arcomon fekete lyukat üt
türelmes fókusza az ébredésnek.

Képek,

rosszízú halál vet ki tengeri menedékből,
testemig visszahullok,
gyerekek és medvék félelme rohan bordáim alatt,
ahol hull a háromlábú súly,
e zenéket feldöglő csoda,

a zongora,

többoktávú hang, mázsás dög, ki a bosszú hattyúdalát
dobta ablakomra a legfelső gangról, fröcskölve
üvegszilánkot, függönyt, maradó zengést.
Sámános kincs, zálogházi remény, ahogy feketén
billen a korlát fölött, rámvetítve felpuffedt döglovak
otrombaságát. Ó, gyönyörű reggel!
Stampedlikkel és féldecikkel cipeljük az éjszakát
kerítésekhez, hihetetlen valónkát már reggel
kihugyozzuk, azonos-magunktól szabadulunk,
menekülünk szétpattant síkjainktól, túl sok a véletlen
úgyis! Túl sok az abortált bizonyosság,
söntésben ragyogó hadova,
marionett királyok kérkednek koronákkal:
majd ma! Mámma fölindítjuk mink lelkes seregeinket,
álomi arcunk ma fölmutatjuk! És igazságunk felett
fehér az ég, mint a hab. A korsót a pulthoz vissza-
visszük hajnali seregeinket szélnek eresztve,
csapatainkat rabolni hagyva, birodalmunkat
odahagyva leszünk mai magunkká,
s amivel fröccs sem birt, vodkás haragunkat pontos
lendület csodájába öljük, igazodva körökhöz, körhagyókhoz,
használjuk magunk gépekhez.

Csak káromkodásunk őrzi az elveszett csatározást.
Futamodunk raktárosnők használt melleihez,
használjuk magunk újságból ellesett kábulatban.

A fejrönt szerelmes percében készen áll a
maszk,

a műhelyben formált, hihető lárva; lárma-szült
délutánba lépünk: szerszámokkal megformált vas.
Oszttjuk harmadik magunk, kit szeretünk vallani inkább,
mint igazi, kitalált képünk.

Lezuhant

zongora, elpattant húr, egyszeri büszkeség, vakság,
robbanástól megbénult kölyök: tündöklök
a perc fényében, arcom álarcában! Ragyogok elmúlt
terveimben, nyolcórás kényszer mögött, vagyok a
fotografált képezhetetlen, mégis-zászlók alatt
lobogók hirdetője. Vagyok a kellő hazugság,

önmagam jövője, akit mindennap felmutat a lezuhant
zongora dübörgő rajza, akinek arcán hajnalban fekete
lyukat üt maradó fókusza az ébredésnek.

ELÉG A ROSSZKEDV...

elég

a rosszkedv homorúlencséiből! a gömbhéjú fényben szaladok
szét,

megsokszorozva sötéttel, hasadással. kirakatüvegre
darabolt ősz, vagyok fölnagyított újuló pontja az árnyék
iveinek. és vagyok továbbdarabolt pontja a homálynak.

elég. éles

az arcomon fölgyült vakság. elég! csoda, hogy még fehéren
bujnak a csontok felületei, arcom síkjain még a rend
táblái világítanak, csoda, hogy szeretőm testét földühített
hullámokkal sokszorozhatom.

mindig a határokon. itt

még

az évek, részeg utak s a felnevelt halál ismerős
ábrái sokasodnak. itt érvényes minden.

ott

katedrálisok súlyosodnak a szemgolyót beszövő napok
mögött. ott az utolsónak indult kölyök országa van,
birodalma érvénytelen szavaknak. de dögszagú kutyák
hugyozzák össze a senkiföldjét, érvényes síkjainkat
körbejárják — és a visszacsatolt körök fogadott

vakságunkhoz

igazodnak.

csoda. csoda, hogy felbillent szívünk még vigyáz
az elveszett egyensúlyra, csoda, hogy
térképet képes vézni agyunkra az óvatos élet.
és csak rosszkedvünk őrzi a bejáratlan utakat.

életünk

kényelmes, mint a félelem, a megtanulható.
és cipeljük ezt a kiáltványoktól, örülettől immár
végleg szabadult félelmet szeretőnknek, a gyönyörűnek,
és Ó látja, milyen egyszerű ez az arcunkra formált
szégyen.

léphetünk mezítláb, lábujjas nyomunk érvényes,
mintha hóviharban, mint

ha

vijjogás a föld felett. és a nyomokat hiába hordja be
hóval a hó, hiába megtörténtek, hát
megmaradnak. kettészakadhat kép és képzelet!

